

הנער העולה שלום אמסלם:

האדמה הטובה

לומר לי מה עלי לעשות. אבל תחילה חיבת משפחתו לבוא ארצה ולהצטרף אליו.

אדמה. אדמה מאופק עד אופק. שלום שוא את העיר. הוא זכר היטב את סימנותיו הצרות של רובע היהודים בקאזאבלאנקה. הוא זכר את הרוכלים המהללים את סחורתם בקולי קולות ואת הילדים המשחקים על המרצפת המזוהמה. אפילו עתה מבקר שלום בתל-אביב רק לרגל מאורעות מיוחדים (כגון העדלאיזע). הוא שמח תמיד לחזור אל מיטתו, אל דגן שלו, אל ספריו ואל עבודתו בגן-הירק.

רק לאחר ריגונו, עם חידוש העליה מצפון-אפריקה, חל בשלום שינוי לטובה. לפני כן היה הוא מסרב לעבוד וללמוד, שוכב על מיטתו בלי-נוע. פעם אפילו התחלה והצלחה להטעות את הרופאים משך שבועות רבים. הוא היה אומר כי אם אין לבני משפחתו כל סיכויים לבוא לארץ, אין לו כל טעם לעבוד — או לחיות.

רק לאחר שהגיע המטען הראשון של עולים חדשים מצפון אפריקה לנמל חיפה, ניגש אליו המדריך החביב עליו, חיים פרל, שיכנע אותו לשנות את התנהגותו ולנהוג בתבונה. טען חיים: מה יקרה, אם תבוא המשפחה לארץ ותגלה כי שלום הוא חקלאי בור וחסרת-ועלת. הרי עתה, עם חידוש העליה, אין כל ספק שהמשפחה תבוא במהרה.

היה זה נימוק מצויין. מאז ואילך גדל רעבונו של שלום לעבודה וללימודים. הוא אפילו סרב לעזוב את מקוה ישראל ולצאת לחופשת-קיץ. במקום זה, נשאר במקום, עבד כשכיר, הספיד את שכרו בבית-הספר. הוא יקבלו עם סיום לימודיו. לאחר סיום הלימודים... כאן צצה בעייה אחרת, שהטרידה את החקלאי הצעיר: הצבא. משך שנתיים וחצי יהיה עליו להמיר את המחרשה ברובה, את הטרקטור בטאנק. היה זה מכשול בלתי נעקף בדרך חייו. שלום ראה את שירותו הצבאי כחובה, אשר אין להימלט ממנה — חוב של כבוד על אורחותו הישראלית.

חריגה מן הבדידות

גידול התשוקה לעבודה ולימודים, לא היה הסימן היחיד לסיום המשבר בחייו של שלום. הוא חרב מבדידותו. בראשי וראשונה הצטרף שלום לקבוצת הכדורסל המקומית, ניצל כהלכה את ידיו ורגליו הארוכות והפך לאחד מטובי הכדור-סלים של בית-הספר. במהרה נבחר שלום גם כאחד מחמשת חברי ועדת החברה. אולם התפקיד הטוב ביותר שניתן לו היה תפקיד של חזן וגבאי בבית-הכנסת המקומי. שלום הינו דתי עד מאד.

שלום לא התרשם כלל מן העובדה כי אחרים מגדולי מנהיגי ישראל עברו דרך מסדרונותיו ואולמותיו של בית הספר החקלאי מקוה ישראל. הוא גם לא הוטרד על-ידי הקשיים הטבעיים הצפויים לו עקב היותו עולה חדש — וביחוד עולה חדש מקאזאבלאנקה. הוא כבר שלח שורשים באדמה האהובה עליו. כאשר יסיים את לימודיו, יהיו שורשים אלה עמוקים ועבותים. הוא יהיה צבר לכל דבר. העבר יהפוך לחלום מעורפל — והעתיד ישתרע לפניו במקווא הדרו.

שלום איננו ירא מפני העתיד. הוא בטוח בעצמו. הוא יודע כי האדמה הטובה תיתן לו את לחם תוקו. לו — ולאִימו, אשר תבוא לישראל.

*בבית הספר החקלאי מקוה-ישראל קיימים שני זרמים: חפשי ודתי.

מחלק את הדואר לתלמידים. שלום היה יושב כעל מחטים מצפה בלהיטות שהמדריך יקרא בשמו, יגיש לו מכתב נוסף מאימו, אשר במארוקו הרחוקה.

שמו של שלום היה נקרא לעתים רחוקות, פעם או פעמיים בחודש. הוא היה מעיין במכתב, אחר שב ושקוע באישינותו הרגילה. שוב לא הכיל המכתב את השורות המקחת: את תאריך בואה של האם לישראל.

כאשר עזב שלום את קאזאבלאנקה שסופת-השמש ויצא לישראל במסגרת עליית-הנוער, נשארה אימו, מול, במארוקו, עם בתה הקטנה, שמחה (6). היא הבטיחה ללכת בעיקבות בנה במהירות האפשרית. אולם חלפו למעלה משנתיים, והיא הוסיפה לדחות את גסיעתה לארץ מיום ליום, נתנה בכל פעם תירוץ אחר.

האם לא רצתה להניח לשלום לנסוע למרחקים. אולם הוא עמד על דעתו: הוא קיבל מכתבים נלהבים מחבריו, אשר עלו לישראל לפניו, קראו לו למהר ולבוא בעקבותיהם. כולם התישבו בקיבוצים, תיו חיי אושר. אביו החורג, שמעון, תמך בו בכל עזו, הצליח לאחר מאבק ממושך, להתגבר על התנגדותה של האם. שלום הועבר למחנה של עליית הנוער. מול תתמה על כל המסמכים הדרושים, ולא עבר זמן רב והנער עלה לישראל.

אולם שלום לא רצה להצטרף לקיבוץ. אכן, הוא רצה להיות איכר. הוא היה צמא לאדמה נרחבת, שחורה, דשנה. אולם הוא רצה כי היא תהיה שלו. "לא, אינני חפץ בקיבוץ. אני רוצה באדמה, אשר תהיה שייכת לי, מבלי שאיש יוכל

דג קטן התרוצץ הלוח ושוב בתוך צנצנת ריבה גדולה מלאה מים. שתי ידיים גדולות-כבדות אחזו בצנצנת. שתי עיניים גדולות-עצובות התבוננו בדג המפחד. שלום אמסלם לכד את דגן בידי, שעה שניקה את כריכת-הדגים של בית-הספר החקלאי מקוה-ישראל. מאז הפך הדג ליצור החביב ביותר על שלום. הוא האכיל את הדג פירוורי לחם, החליף בקביעות את המים אשר בצנצנת. הוא אהב להשתרע, בשעות הפנאי שלו, על מיטתו, בפנינת האולם המרווח והנקי, בו התגורר יחד עם שבעה עשר תלמידים אחרים ולהתבונן בדגן השוחה בכילאו השקוף.

בדרך כלל ביכר שלום את ההתקשרות עם בעליה-חיים על ההתקשרות עם בני-האדם. הוא אהב לרחוץ סוסים ולהאכילם, לחלוב פרות, לגנוז כבשים. בעלי החיים היו טובי-לב. הם לא שאלו כל שאלות, הבינו את כל אשר נאמר להם, שמרו זאת לעצמם.

שלום לא הירבה להתערב בין חבריו ללימודים. הוא ביכר להתבודד, לקרוא, לחלום. תחילה לא רצו הנערים להשלים עם התנהגותו. הם התגרו בשלום, התלוצצו על חשבונו. אולם לשלום היה אופי רתחני ואגרופים כבדים, ובמהרה הניחו לו הנערים והתרגלו לדמותו הארוכה-צנומה, השרועה על המיטה, כפינה, מתכוננת בצניצנת ודגן.

לא קיבוץ

מדי פעם בפעם היה שלום מתנער מאדישותו למשך דקות ספורות: מדי יום ביומו, לסני הצהרונים, היה המדריך

ישראל. אחרי הלימודים הוא מוצא מספיק זמן לעיסוקים חברתיים וספורטיביים. אף על פי כן לא שכח שלום את ילדיו הראשונים שרכש בבית-הספר במקוה ישראל, הדג, דגן והפרד מוטה.

כאשר תבוא אמא, היא תמצה את בנה, שלום, מוכן לקראת העתיד. שלום כבר חרג מן ההסתגרות האופיינית כמעט לכל נער עולה, הפך לאחד התלמידים המצטיינים בכיתתו, במקוה-

